

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość
Górczyna

1. Nazwa

FOLWARK: (PODWÓRZE I)

2. Czas powstania

II poł XIX w.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

Górczyna
67-407 Szlichtyngowa

5. Przynależność administracyjna

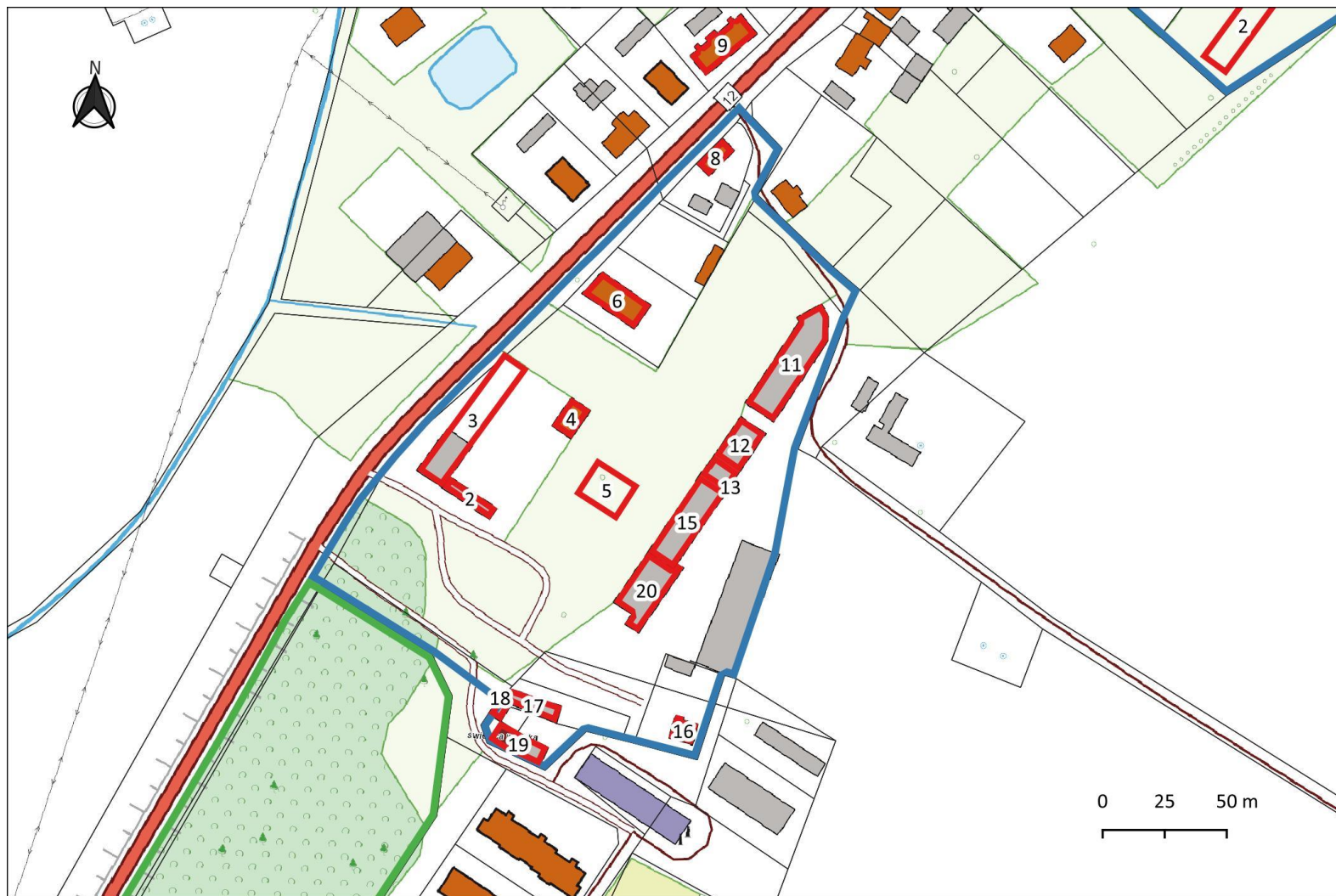
województwo **lubuskie**

powiat **wschowski**

gmina **Szlichtyngowa**

6. Formy ochrony

Ustalenie ochrony w zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Szlichtyngowa, w części dotyczącej miasta Szlichtyngowa i wsi Górczyna (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego nr 25A z dn. 30 grudnia 1999 r., poz. 263).

Mapa założenia.

Historia.

Zespół folwarczny powstał w II połowie XIX w. Oba podwórze należały do jednego właściciela, był nim Rudolf von Szlichtyng. Jego posiadłość obejmowała 1101 mórg ziemi. Należało do niego oprócz zabudowań gospodarczych 7 dymów z 88 mieszkańcami. Produkcja towarowa nastawiona była głównie na hodowlę bydła. Do majątku właściciela folwarku należała także 1 kolonia puszczańska. Obecnie zachowane budynki gospodarcze i mieszkalne powstawały od końca XIX w. do początku XX w. Park jest starszy od zachowanych budynków folwarcznych, w zasadniczej części uzupełniony jednak młodszymi drzewami. W okresie powojennym zespół przechodzi kolejno pod PGR Koźuchów, od 1965 do 1978 r. rod Kombinat Rolny Stare Strącze, od 1978 do 1980 r. pod PGR - Długie Stare, a od 1980 r. PGR w Górczynie był samodzielnym przedsiębiorstwem. Obecnie jest własnością prywatną.

Opis.

Założenie usytuowane jest w południowej części wsi Górczyna. Składa się z dwóch podwórz gospodarczo-folwarcznych. Pierwsze podwórze położone jest na południowym skraju wsi, po wschodniej stronie drogi Wschowa - Szlichtyngowa oraz na południe od wiejskiej drogi gruntowej prowadzącej do lasu. Zespół ten otoczony jest od północy zabudowaniami mieszkańców wsi, od wschodu i zachodu palami uprawnymi, a od południa (park) dochodzi do miasta Szlichtyngowa. Założenie obejmuje park i podwórze gospodarczo-folwarczne oraz kolonię mieszkaniową. Park usytuowany jest na południe od podwórza folwarcznego, jest równocześnie parkiem miejskim Szlichtyngowej. Na północ od parku usytuowane jest I podwórze gospodarczo-folwarczne, które oddzielone jest od parku pierwotnym terenem przypałacowym. Po wschodniej jej stronie mieści się kompleks budynków, w skład którego wchodzi: magazyn (19), hydrofornia (18) obecnie nieużytkowana, i stajnia (17). Od stajni przy drodze na podwórze folwarczne biegnie mur aż do podwórza, w którym znajduje się brama, od której na wschód prowadzi droga do domu mieszkalnego (16). Podwórze gospodarczo-folwarczne tworzy kompozycję osiową z parkiem na osi północ-południe. Podwórze posiada kształt prostokąta o dłuższym boku na linii północ-południe. Zespół stanowi kompozycję zamkniętą o otwarciach szerokich i szczelinowych - komunikacyjnych. Dominantą tego założenia jest spichlerz (13) przewyższający wysokością pozostałe obiekty. Zespół folwarczny posiada wewnątrz architektoniczne. Podłoga urbanistyczna jest gruntowa, trawiasta i brukowana. Dziedziniec folwarczny otoczony jest od wschodu stodołą (11) z przybudówką od północy, kuźnią i stelmacharnią, ob. magazynem (12), spichlerzem (13) i stajnią i oborą, ob. warsztatami (15). Do budynku nr 15 dostawiona jest współczesna wiata ob. garaże (20). Pomiędzy stodołą (11) a kuźnią i stelmacharnią, ob. magazynem (12) usytuowany jest wschodni wjazd na teren podwórza gospodarczo-folwarcznego. Na wschód od spichlerza (13), za drogą gruntową obiegającą założenie mieści się magazyn (14). Na południe od niego znajduje się współczesna wiata. Na północnej granicy założenia usytuowany jest drewniany magazyn na nawozy i garaże (10). Południową granicę podwórza stanowi budynek inwentarski (2) oraz żywopłot dochodzący do wejścia z "terenu przypałacowego" na podwórze folwarczne we wschodniej części tej granicy. Od zachodu dziedziniec folwarczny otacza obora (3), ogrodzenie z główną - zachodnią bramą wjazdową na podwórze folwarczne oraz dom mieszkalny nr 49 i biura zakładu sadowniczego (6). Dalsze budynki kolonii mieszkaniowej znajdują się poza obecnym ogrodzeniem byłego PGR-u. Usytuowane są one przy drodze Wschowa - Szlichtyngowa, na północ od budynku nr 6. Są to : dom mieszkalny nr 48 (7), dom mieszkalny nr 47 (8) - po wschodniej stronie drogi, a po zachodniej stronie tej drogi naprzeciw stawu dom mieszkalny nr 2 (9). Wewnątrz dziedzińca gospodarczo-folwarcznego usytuowane są : dom mieszkalny, ob. biura (4) na wschód od obory (3) oraz wolnostojąca piwnica w kształcie kopuły z obejściem od strony zachodniej (5) na wschód od domu mieszkalnego, ob. biur (4).

Wartości.

Zespół folwarczny prezentuje wartości zabytkowe, wartość artystyczną, historyczną i naukową. Jest przykładem pozostałości zabudowy pofolwarcznej z połowy XIX wieku.

Stan zachowania.

Istniejący do 1945 roku pałac w latach powojennych opuszczony, rozebrany w latach 70-tych. Rodzina von Schlichting opuściła dobra w 1945 roku. Prace budowlane częściowo zmieniły wygląd - zespołu. W latach 70-tch zbudowano budynek biur w miejscu wcześniejszego pałacu. Postawiono wiaty oraz wydzielono na I podwórz przestrzenie do składowania opału i złomu. Większość budynków przebudowano zarówno zewnątrz jak i wewnątrz, a nawet przeprowadzono kapitalne remonty i adaptowano na inne cele. Czytelność zespołu została zakłócona poprzez podziały działek i wprowadzenie wtórnych ogrodzeń i nowych budynków.

Postulaty dotyczące konserwacji.

Skutki dysharmonizujące powodują przebudowy istniejących budynków, niezgodne z historyczną tradycją zespołu oraz niekontrolowanych prac remontowych, pozbawiających budynki cech waloryzujących (nowe okna bez podziałów, z ramowych okien z PCV, powiększanie otworów okiennych, zamurowywanie drzwiowych, wymiana drzwi wejściowych do budynków na blaszane, remonty dachów i wymiana pokryć na nowe z blachy falistej lub blacho dachówki, ocieplanie i tynkowanie elewacji). Zauważa się również brak koniecznych napraw budynków gospodarczych oraz brak użytkowania większości historycznych budynków gospodarczych. Należy utrzymać dotychczasową, historyczną zabudowę, z ewentualnym uzupełnieniem zabudową nową w miejscu starej. Powstające tu budynki powinny nawiązywać formą do architektury historycznej zabudowy folwarcznej, a ich wysokość nie powinna stanowić dominanty urbanistycznej (budynki jednokondygnacyjne o nierozczłonkowanej bryle i dwuspadowym dachu krytym materiałem ceramicznym). Na terenie zespołu ustanowić zakaz lokalizacji obiektów, stanowiących wyraźną dominantę architektoniczną, np. maszty nadawcze, elektrownie wiatrowe, obiekty wielkopowierzchniowe.

Bartosz Idryjan

20.09.2021r.

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków